

Ποбуна Ника, 532

Summary :

У јануару 532. године у Цариграду је избио устанак против Јустинијана I. Деме, односно странке плавих и зелених, ујединиле су се против царево аутократске владавине и византијска престоница је доживела једну од највећих смутњи у току своје једномиленијумске историје. На површину су испливале сложене социјалне и верске противречности оновременог византијског друштва. Буна, према лозинци побуњеника названа *Ника*, трајала је осам дана и умало није срушила са престола Јустинијана I. Том приликом су деме показале своју највећу моћ. Ипак, цар је одолео, побуна је угушена насиљем и са много људских жртава, а деме су умногоме изгубиле дотадашњи значај.

Date

11-19. јануар 532

Geographical Location

Цариград

1. Увод

Деме, односно странке "плавих" и "зелених" чиниле су остатке старих слободарских традиција античких градова. Отуда су морале да дођу у сукоб са аутократском владавином Јустинијана I Великог (527-565) који је желео да спутавањем њиховог деловања ојача своју апсолутистичку власт. На тај начин је била изазвана највећа унутрашња криза у Византији у 6. столећу.

Јустинијан I је према странкама водио превртљиву политику, подржавајући у зависности од тренутног распореда снага час једну, час другу странку. Отуда не треба да чуди што је на тај начин навукао гнев и допринео да се, премда најчешће у сукобу, уједине против њега. Та дволична политика, удружена са прекомерним државним издацима који су притискивали поданике, ујединила је дојучерашње супарнике и оштрица њиховог напада била је усмерена на Јустинијана.¹

До побуне дема, која је добила име *Ника* и која је трајала само осам дана, дошло је у јануару 532. године. Овај устанак је оставио дубок траг у свести савременика и описан је у историјским делима читавог низа писаца. Захваљујући сачуваним изворима у стању смо да готово у целости, из дана у дан, реконструишемо и пратимо бурне догађаје.

2. Хроника побуне

2.1. Недеља, 11. јануар 532. године

Био је празнични дан и уприличене су коњичке трке којима је присуствовао и сам Јустинијан са свитом. На делу Хиподрома где су били смештени "зелени" владао је неспокој и узбуђење. У сачуваним историјским изворима наводи се занимљив дијалог "зелених" и Јустинијана.² "Зелени" су се жалили императору због притисака којима су били изложени и због злостављања. Истовремено, "плави" су уз себе имали оружје и Јустинијан их је подстрекивао против "зелених". "Зелени" су подсетили цара да су неке убице из редова "плавих" остале некажњене. Разгневени Јустинијан, који није волео да му било ко противречи, желео је да компромитује "зелене", нарочито пред "плавима", па их је назвао Јудејцима, Манихејцима и Самарићанима. Не треба

Πομπή Νικα, 532

посебно наглашавати колико су то биле тешке оптужбе.³

Међутим, ни “зелени” нису остали дужни императору и извртели су тако што су рекли да је Јустинијан следбеник несторијанства, а за “плаве” су рекли да су склони паганству. збуђење на хиподрому је расло и “зелени” су почели да вичу Јустинијану: “Било би боље да те твој отац Саватије није ни родио будући да је родио убицу”.⁴ Истовремено, “плави” су демантовали да су умешани у убиства која су им приписивали “зелени” и настојали су да у том тренутку смире већ прилично ускомешане страсти. Разљућени Јустинијан, који није подносио да му било ко приговара, запретио је “зеленима” да ће их примерно казнити. Они су, међутим, уз увредљиве повике напустили Хиподром. Јустинијан је такође отишао и повукао се на двор, али је наредио епарху, то јест градоначелнику Цариграда, да ухапси изгреднике. Епарх Евдемон је то и учинио: ухапсио је неколико вођа “зелених”, али је затворио и неке “плаве”, укупно седморицу људи. На тај начин Јустинијан је хтео да свима стави до знања како је изнад партија и да је подједнако строг и праведан и према једнима и према другима. Међутим, показало се да је то била сасвим погрешна процена јер је заједничко хапшење заправо здружило деме.

За четворицу ухапшених пресуда је била одсецање главе, док су преостала тројица осуђена на смрт вешањем. Затим су они најпре водани по граду како би се тим призором удио страх осталима, а онда су пребачени на другу страну залива Златни рог. Међутим, приликом егзекуције осуђених на смрт вешањем десио се необичан случај. Вешала су се сломила и двојица осуђених – један “плави” и један “зелени” – пали су на земљу. Исто се десио када су их и по други пут ставили на вешала. Окупљена светина, узбуђена и видно раздражена због суровости епарха, у овом необичном догађају видеља је знак провиђења. Присутни народ је у потпуној пометености узвикивао: “Одведите их у цркву!”.⁵ На тај су начин настојали да сачувају животе двојици на смрт осуђених.

Чувши са улице повике “Одведите их у цркву” монаси манастира Светог Конана помогли су двојици скоро “обешених” да умакну са губилишта и сакрили су их у цркву Светог Лаврентија која се налазила у цариградском кварту Пулхеријана. Међутим, није се све завршило на томе. Градоначелник Цариграда Евдемон послао је војнике са наређењем да како знају преступнике приведу лицу правде. Монаси и окупљени народ супротставили су се војницима. Епарх никако није хтео да помилује двојицу поменутих и то је била последња кап која је довела до тога да Цариград доживи једну од најбурнијих епизода у својој вишестолетној повести.

2.2. Понедељак, 12. јануар 532. године

Обнародовано је савезништво “плавих” и “зелених” који су хтели да истрају у тражењу помиловања за двојицу својих осуђених чланова. Тада је настала и лозинка “Ника”, што на грчком значи побеђуј о чему пише византијски хроничар Јована Малала.⁶ Лозинка је смишљена како би се избегло убацивање ухода у редове обједињених “плавих” и “зелених”. Узрујаност у неспокојном мегалополису на Босфору није се смиривала. Напротив, житеље Цариграда тек су чекала велика узбуђења.

2.3. Уторак, 13. јануар 532. године

Поново су заказане трке на Хиподрому. Обе странке су тражиле од Јустинијана, који је седео у царској ложи,

Ποбуна Ника, 532

помиловање за двојицу својих чланова. Међутим, император није услишио њихову молбу. Догађаји који су уследили показали су да Јустинијан није добро предвидео оно што се може десити.

Додатно озлојеђене због царевог одбијања странке су отворено објавиле свој савез. На Хиподрому су се могли чути необични поклици: "Многе године милостивим 'зеленима' и 'плавима'". У вечерњим часовима на улицама Цариграда завладало је потпуно расуло. Огромна маса људи са Хиподрома кренула је градским улицама и почела да пали куће. Није на одмет указати на чињеницу да је према неким прорачунима престоница на Босфору управо у ово време бројала око пола милиона тановника. Није била поштеђена ни кућа тако високог државног функционера као што је био преторијски префект, а пламену је изложен и дом градоначелника Евдемона који се веома замерио устаницима. Разгневени побуњеници су упали у затвор и пустили на слободу политичке затворенике. Све војнике који су им се нашли на путу и пружили им отпор они су једноставно на лицу места пребили. У прегрејаној атмосфери беса и одмазде, маса која је непрестано расла спалила је и архив у којем су чувани спискови пореских обвезника.

Да је побуна у знатној мери почела да измиче контроли показивала је и чињеница да су спаљиване и куће појединих истакнутих и богатих представника "плавих" и "зелених". Ускоро су у пламеним језицима нестали зграда сената, бронзана врата царске палате, храм Свете Софије, оближња црква Свете Ирине. Налети ветра су почели да шире пожаре, па савремени историчар Прокопије језгровито закључује: "Цариград је горео у пламену".⁷ Други извор, Јован Лид, бележи да се "Цариград претворио у гомилу гаравих развалина изнад које се ширио мирис палежи".⁸ Један део житеља престонице, згрожен ненаданим збивањима и суровошћу призора који су се могли видети на улицама, у страху је једноставно избегао на малоазијску обалу Босфора.

2.4. Среда, 14. јануар 532. године

Цар Јустинијан, са пуно разлога узнемирен новонасталим догађајима који су, било је очигледно, почели опасно да измичу надзору, отпочео је преговоре са вођама "плавих" и "зелених". Страначки прваци су изашли са прилично радикалним захтевима. Они су изричито тражили уклањање неколицине највиших државних функционера са њихових дотадашњих положаја. Тако су "зелени" захтевали неопозиву смену Јована Кападокијског, главног финансијског стручњака и једног од царевих најважнијих сарадника. С друге стране, на смени Трибонијана, главног правника у Царству, и градоначелника Евдемона истрајавали су "плави". У оба случаја никакву улогу није имала страначка опредељеност. Јустинијан, који је увидео да опасност добија на замаху, изашао је у сусрет и сменио је поменуте функционере. На место Јована Кападокијског постављен је Фока, на место Трибонијана Василид, а на место Евдемона сенатор Трифон. Историчар Прокопије је препун хвале за Фоку и Василида и истрајава на чињеници да су они били часни људи. Међутим, ни ове смене нису могле да смире распаљену светину. За императора Јустинијана који је већ учинио велике уступке оно најгоре је тек требало да дође.

Узнемирани император је желео да силом угуши устанак који се претворио у тешко укротиву стихију. Међутим, уз себе није имао довољно војника, само око три хиљаде германских најамника. У остали део војске, који је заузео став опрезног ишчекивања, није могао да се поузда. Радило се о ратницима који нису могли да буду равнодушни у насталом сукобу већ су у критичном тренутку лако могли чак и да пређу на страну побуњеника. Ипак, Јустинијан је у нервозном нестрпљењу наредио Велизару да са малобројним најамницима разбије побуњенике. Дошло је до жестоких борби у којима су губитке имале обе стране. Престонички свештеници, ужаснути над покољем који се одвијао на улицама Цариграда, покушали су да прекину

Πομπηνα Νικα, 532

κρвоπρολιће. Због тога су носили књиге и иконе међу сукобљеним странама. Међутим, неосетљиви варварски плаћеници су у жару борбе посекали не само побуњенике него и неколико свештеника.

Ποгибија неколицине духовника нарочито је озлоједила престонички живаљ. То је додатно разгневило устанике који су са још већом жестином наставили уличне борбе. У изворима је остало забележено да су се у сукоб укључиле и жене које су са околних зграда бацале камење на германске најамнике. За узврат, варвари су спалили много кућа, али су ипак били потучени и морали су да беже ка царском дворцу.

2.5. Четвртак, 15. јануар 532. године

Дошло је до новог распламсавања устанка. Маса је хтела новог цара. У том тренутку сенаторска аристократија је желела да преко народног незадовољства врати "стару", "закониту" династију покојног цара Анастасија I. Они су хтели да на византијском трону виде Ипатија, синовца Анастасија I и штићеника "плавих", који се са братом Помпејем, као и многим сенаторима, налазио "затворен" у царској палати. Онда се главнина устаника окренула ка трећем од браће, великодостојнику Пробу, и узвикујући његово име упутила се према његовој кући. Уплашен оваквом могућношћу и свиме што је она могла да му донесе, Проб се једноставно сакрио. Одмазда је одмах уследила – огорчена маса му је спалила кућу.

2.6. Петак, 16. јануар 532. године

Нереди на улицама су настављени, а пожари су се распрострли према северном делу Цариграда захватајући нове престоничке четврти и гутајући нова и нова здања. Масовно су убијане Јустинијанове присталице.

2.7. Субота, 17. јануар 532. године

Нови сукоби, успеси устаника и нови пожари. Увече је на смрт преплашени Јустинијан, подозревајући у свакога ко се налазио на двору да може да буде његов могући убица, наредио да сенатори напусте царску палату. Браћа Ипатије и Помпеј наводно су били лојални цару и хтели су да остану, али их је усплахирени император удаљио. Показало се да је то била грешка јер је цар на тај начин устаницима дао вође.

2.8. Недеља, 18. јануар 532. године

Јустинијан је очајнички покушао нове преговоре. Ишао је чак толико далеко да се опет појавио на Хиподрому у својој ложи и пред окупљеним светом над јеванђељем заклео се на мир с побуњеницима уз обећање потпуне амнестије.

Ускршња хроника доноси текст цареве заклетве: "Заклињем се светим јеванђељем и опраштам вам све ваше преступе. Ја нећу утамничити ниједног од вас, само да бисмо постигли мир. Ви ни у чему нисте криви у насталим догађајима, ја сам сâм узрок свему. То је мој грех када нисам пристао да услишим ваше захтеве које сте тражили на Хиподрому".⁹

Упркос патетичном, па и надахнутом говору, одлучујући преокрет који је цар прижељкивао овога пута је изостао. Једноставно, Јустинијану више нико није веровао. Штавише, цариградски пук је просто урлао: "Ти лажеш, магарче, ти дајеш лажну заклетву".¹⁰ Уз то, вређали су и царицу Теодору. Уплашени Јустинијан није

Побуна Ника, 532

издржао и побегао је у дворца.

На другој страни, устаници су били намерни да крунишу Ипатија. Пронесли су се гласови да је Јустинијан са Теодором побегао у Тракију носећи царску благајну. Наравно, у смутњи каква је тада била у Цариграду створена је и погодна клима за ширење најразличитијих гласина.

Поворке устаника су кренуле према Ипатијевој кући и без обзира на протесте и сузе његове жене Марије предложили су му круну. Синовац некадашњег цара Антасија I крунисан је на Константиновом форуму. Најпре је у складу са древним обичајима подигнут на штит, а онда су му уместо царске дијадеме на главу ставили златни венац. Како су обичаји налагали, новог императора су обукли у пурпур.

Узбуђена маса је новог цара одвела на Хиподром и уз одушевљено клицање посадила у царску ложу, исту ону ложу у којој је до јуче седео Јустинијан I. Устаници су затим прослављали свој велики успех.

Сада је наступио одлучујући, критичан тренутак читаве побуне и неминовно се поставило питање шта да се даље ради? Да ли да се нападне царски дворца и покуша да се зада одлучујући ударац притиснутом цару? Јер, чинило се да Јустинијану, заправо, нема спаса. Међутим, код дела сенатора дошло је до спознаје да је немогуће контролисати толики народни бес и да ствари могу кренути према тешко предвидивим последицама. Отуда је део сенатора, међу њима нарочито Ориген, био против јуриша на царску палату. Неки су сматрали да је потребно бити само мало стрпљив и да ће Јустинијан сам отићи. Уследило је оклевање које се показало као кобно.

Један одред "зелених", негде око две стотине ратоборних младића,¹¹ већ је био почео напад на дворца, што је представљало врхунац заплета.

На другој страни, Јустинијан је у наступу малодушности већ био спреман да бежи. Опремљени бродови чекали су у цариградској луци спремни да исплове у сваком тренутку. На њима су већ били натоварени царска благајна и разна богатства из царске палате. Чинило се да је за Јустинијана куцнуо последњи час.

Међутим, до изражаја је дошла невероватна присебност царице Теодоре. На савету најоданијих царевих великодостојника, видно уплашених и забринутих због разјарене и опасно претеће масе која се налазила у близини, одважно је иступила Јустинијанова супруга. У атмосфери малодушности, потпуног незнања и тешко прикриваног страха који је опхрвао већину царевих најоданијих људи, она је иступила енергично истичући да је боље смрт него губитак царске власти. Њене речи су ушле у многе приручнике за византијску историју: "Царска одежда је предиван мртвачки покров".¹²

До изражаја је дошла препредена дипломатија евнуха Нарзеса који је златом поткупио неке од челника устанка и успео да изазове раскол међу побуњеницима. С друге стране, Јустинијан је заповедио Велизару да угуши устанак. Велики војсковођа је са одредом варварских најамникаупао на Хиподром и побио неколико десетина хиљада људи. Велизарови војници су стрелама најпре изазвали праву пометњу међу многобројним устаницима који су били стешњени на релативно малом простору. Према неким проценама које се могу сматрати реалним том приликом је побијено тридесет пет хиљада људи. Један каснији писац, хроничар Јован Зонара бележи: "Светина је била покошена као трава".¹³ Био је то покољ који је спасао владавину Јустинијана I.

Ποбуна Ника, 532

Ипатије и његов брат Помпеј били су доведени пред Јустинијана. Ипатије је покушао да се одбрани тако што је упорно понављао да је крунисан мимо његове воље и на силу, а да је он у ствари остао веран цару. Јустинијан му није поверовао и оштро га је напао. Очигледно је да се царзо повратио и поново постао господар ситуације. То је значило да Ипатију није било спаса.

2.9. Понедељак, 19. јануар 532. године

У праскозорје су Ипатије и Помпеј убијени и њихова тела су бачена у море. Уследиле су жестоке репресалије: хапшења, прогонства и казне. У Цариграду су наступили веома мрачни дани, завладао је страх и престоница је једноставно замукла. Осамнаест највиђенијих сенатора, а међу њима и Ипатијев и Помпејев млађи брат Проб, отерани су у прогонство, док им је имовина конфискована. Враћени су Јован Кападокијски и Трибонијан. Коњичке игре на Хиподрому биле су забрањене и нису одржаване чак неколико година.

3. Епилог

У олакшању које је уследило после ове смутње Јустинијан је желео да се немили догађаји што пре забораве и један од првих корака била је обнова чувене цркве Свете Софије која је страдала у пожару. Јустинијан је наредио да се сазида нови храм и за ту прилику ангажовао је двојицу славних архитеката Исидора из Милета и Антонија из Трала.

Тако је 26. децембра 537. године нови храм коначно освештан.

Јустинијан I је уприличио и велику народну светковину. На величанственој свечаности, која је попримила обележја општенародног славља, за цариградски пук је наводно испечене 1000 волова, 6000 оваца, 600 јелена, 1000 свиња и око 10.000 комада пернате дивљачи и живине. Јустинијан I, горд на себе, тада је наводно ускликнуо: "Слава буди Богу који ме је сматрао достојним да извршим то дело. Соломоне, превазишао сам те!"

* *Initial entry's version that has been further edited in Greek and English (Editor's note)*

---

1. Browning, R., «Ο αιώνας του Ιουστινιανού», *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους Ζ: Πρωτοβυζαντινοί Χρόνοι* (Αθήνα 1978), p. 167; Evans, J.A.S., *The Age of Justinian. The circumstances of imperial power* (London 1996), p. 125.

2. *Theophanis Chronographia*, ed. C. de Boor (Leipzig 1883), pp. 181-184; *Chronicon Paschale I*, ed. L. Dindorf (CSHB, Bonn 1832), p. 620.

3. Evans, J.A.S., *The Age of Justinian. The Circumstances of Imperial Power* (London 1996), p. 120.

4. «εἴ θοις Σαββάτης μὴ ἐ γεννήθη, ἴ να μὴ ἔ σχεν υἱ ὀ ν φονέα», see *Theophanis Chronographia*, ed. C. de Boor (Leipzig 1883), p. 183.

5. *Theophanis Chronographia*, ed. C. de Boor (Leipzig 1883), p. 184

6. *Ioannis Malalae Chronographia*, ed. L. Dindorf (CSHB, Bonn 1831), p. 474.

7. «τῆ πόλει πῦ ρ ἐ πεφέρετο, ὡς δὴ ὑ πό πολεμίοις γεγενημένη », *Procopii Caesariensis opera omnia 1*, ed. J. Haury – P. Wirth (Leipzig 1962), pp.

Ποβυνα Νικα, 532

124-125.

8. *Ioannis Lydi De magistratibus populi Romani libri tres*, ed. R. Wünsch (Leipzig 1903), p. 266.
9. *Chronicon paschale*, ed. L. Dindorf (CSHB, Bonn 1832), pp. 623-624.
10. «ἐπιτομή, σγαύδαρι», *Chronicon paschale*, ed. L. Dindorf (CSHB, Bonn 1832), pp. 624.
11. Ο μιλάδι "зелени", Patlagean, E., *Povertà ed emarginazione in Bisanzio IV-VII secolo* (Roma – Bari 1986), pp. 123-124.
12. «ὡς καλὸν ἐντάφιον ἡ βασιλεία ἐστὶ», *Procopii Caesariensis opera omnia* I, ed. J. Haury, corr. P. Wirth (Leipzig 1962), p. 130.
13. «τὰ πλήθη ὡς χόρτον ἄνευ φειδοῦς ἐξεθέριζον», *Ioannis Zonarae epitomae historiarum libri XVIII* 3, ed. Th. Büttner-Wobst (CSHB, Bonn 1897), p. 156.

Bibliography :

	Θεοφάνης , <i>Χρονογραφία</i> , de Boor, C. (ed.), <i>Theophanis Chronographia</i> , Leipzig 1883
	Cameron A. , <i>Circus Factions. Blues and Greens at Rome and Byzantium</i> , Oxford 1976
	Ιωάννης Ζωναράς , <i>Επιτομή Ιστοριών</i> , Büttner-Wobst, T. (ed.), <i>Ioannis Zonarae epitomae historiarum libri XVIII 1-3</i> , Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae, Bonn 1841-1897
	Γεώργιος Κεδρηνός , <i>Σύνοψις Ιστοριών</i> , Bekker, I. (ed.), <i>Georgius Cedrenus Ioannis Scylitzae ope, I-II</i> , Corpus scriptorum historiae Byzantinae, Bonn I: 1838 II: 1939
	Ιωάννης Μαλάλας , <i>Χρονογραφία</i> , Dindorf, L. (ed.), <i>Ioannis Malalae Chronographia</i> , Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae, Bonn 1831
	<i>Πασχάλιον Χρονικόν</i> , Dindorf, L. (ed.), <i>Chronicon Paschale I</i> , Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae, Bonn 1832
	Ιωάννης Λυδός , <i>Περὶ αρχῶν</i> , Bandy, A.C. (ed.), <i>Ioannes Lydus. On powers or the magistracies of the Roman state</i> , Philadelphia 1983
	Bury J.B. , "The Nika Riot", <i>Journal of Hellenic Studies</i> , 17, 1897, 90-119
	Cront G. , "Les Dèmes et les partis politiques dans l'Empire byzantin aux Ve-VIIe siècles", <i>Revue des Etudes Sud-Est Européennes</i> , 7, 1969, 671-674
	Prinzling G. , "Zu den Wohnvierteln der Grünen und Blauen in Konstantinopel", Beck, H.-G. (ed.), <i>Studien zur Frühgeschichte Konstantinopels</i> , München 1973, <i>Miscellanea Byzantina Monacensia</i> 14, 27-48
	Evans J.A.S. , <i>The Age of Justinian. The Circumstances to Imperial Power</i> , London 1996
	Manojlović G. , "Le peuple du Constantinople de 400 à 800 après J. C.", <i>Byzantion</i> , 11, 1936, 617-716
	<i>Procopii Caesariensis opera omnia, I-IV</i> , Haury, J. (ed.), Wirth, P. (corr.), Lipsiae 1962-1964

Ποбуна Ника, 532

	Чекалова А.А. , <i>Константинополь в VI веке. Восстание Ника в 532 году</i> , Москва 1986
	Чекалова А.А. , "К вопросу о димах ранней Византии", <i>Византийские очерки</i> , Москва 1982, 37-53
	Чекалова А.А. , "Восстание Ника и социально-политическая борьба в Константинополе в конце V — первой половине VI в.", <i>Византийские очерки</i> , Москва 1977, 158-171
	Успенский Ф.И. , "Партии цирка и димы в Константинополе", <i>Византийский временник</i> , 1, 1894, 1-16
	Пигулевская Н. В. , "К вопросу о борьбе демонов в ранней Византии", <i>Византийский временник</i> , V (30), 1952, 216-222
	Дьяконов А. П. , "Византийские димы и фракции в V - VII вв.", <i>Византийский сборник</i> , 1945, Москва - Ленинград 1945, 144-217
	Винкельман Ф. , "О роли народных масс в ранней Византии (в порядке дискуссии)", <i>Византийский временник</i> , 1979, 26-36
	Ευάγριος , <i>Εκκλησιαστική Ιστορία</i> , Bidez, J., Parmentier, L. (ed.), <i>The Ecclesiastical History of Evagrius with the Scholia</i> , London 1898, repr. Amsterdam 1964
	Ζαχαρίας Σχολαστικός , <i>Εκκλησιαστική Ιστορία</i> , Brooks, E.W. (ed.), <i>Historia ecclesiastica Zachariae Rhetori vulgo adscripta</i> , Louvain 1919-1921
	Karlin-Hayter P. , "Les Акта διά Καλαπόδιον", <i>Byzantion</i> , 43, 1974, 84-107
	Evans J.A.S. , "The 'Nika' Rebellion and the Empress Theodora", <i>Byzantion</i> , 54, 1984, 380-382
	Чекалова А.А. , "Народ и сенаторская оппозиция в восстании Ника", <i>Византийский временник</i> , 32, 1971, 24—39
	Kaegi W.E. , "Nika revolt", <i>The Oxford Dictionary of Byzantium</i> 2, New York – Oxford 1991, 1473

Webliography :

	The Nika Revolt The Hagia Sophia http://penelope.uchicago.edu/Thayer/E/Roman/Texts/secondary/BURLAT/15B*.html
	Η στάση του Νικά. Εξέγερση και σφαγή http://homepages.pathfinder.gr/AKADEMIA/site/history/nika.htm

Sources

Θεοφάνης, *Χρονογραφία*, de Boor, C. (ed.), *Theophanis Chronographia* (Leipzig 1883).

Ιωάννης Ζωναράς, *Επιτομή Ιστοριών*, Büttner-Wobst, T. (ed.), *Ioannis Zonarae epitomae historiarum libri XVIII* 3 (Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae, Bonn 1897).

Γεώργιος Κεδρηνός, *Σύνοψις Ιστοριών*, Bekker, I. (ed.), *Georgius Cedrenus Ioannis Scylitzae ope*, I-II (Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae, Bonn I: 1838 II: 1939).

Ποβυνα Νικα, 532

Ιωάννης Μαλάλας, *Χρονογραφία*, Dindorf, L. (ed.), *Ioannis Malalae Chronographia* (Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae, Bonn 1831).

Πασχάλιον Χρονικόν, Dindorf, L. (ed.), *Chronicon Paschale I* (Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae, Bonn 1832).

Ιωάννης Λυδός, *Περί αρχών*, Wünsch, R. (ed.), *Ioannis Lydi De magistratibus populi Romani libri tres* (Leipzig 1903).

Προκόπιος, *Υπέρ των πολέμων 1*, Haury, J. - P. Wirth, P. (ed.), *Procopii Caesariensis opera omnia 1* (Leipzig 1962).

Ευάγριος, *Εκκλησιαστική Ιστορία*, Bidez, J. - Parmentier, L. (ed.), *The Ecclesiastical History of Evagrius with the Scholia* (London 1898, ανατ. Amsterdam 1964).

Ζαχαρίας Σχολαστικός, *Εκκλησιαστική Ιστορία*, Brooks, E.W. (ed.), *Historia ecclesiastica Zachariae Rhetori vulgo adscripta* (Louvain 1919-1921).

Quotations

Ποκοљ на Хиποдрома и крај браће Ипатија и Помпеја

καὶ ἐξελθόντες μετὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν ἀνθρώπων ὥρμησαν εἰς τὸ Ἴππικόν, ὁ μὲν Ναρσῆς διὰ τῶν θυρῶν, ὁ δὲ υἱὸς Μούνδου διὰ τῆς σφενδόνης, καὶ ἄλλοι διὰ τοῦ μονοπόρτου τοῦ δεσποτικοῦ καθίσματος εἰς τὸ πέλαμα, ἕτεροι δὲ διὰ τῶν Ἀντιόχου καὶ τῆς λεγομένης Νεκρᾶς πόρτας. καὶ ἤρξαντο κόπτειν τοὺς δῆμους ὡς ἔτυχεν, ὥστε μηδένα τῶν πολιτῶν ἢ ξένων τῶν εὐρεθέντων ἐν τῷ Ἴππικῷ περιωθῆναι, ἐν οἷς ἐσφάγη καὶ Ἀντίπατρος ὁ βίνδιξ Ἀντιοχείας τῆς Θεουπόλεως. εὐθέως δὲ οἱ περὶ τὸν στρατηλάτην Βηλίσάριον ἀνοίξαντες τὰς θύρας ἐπὶ τὸ δεσποτικὸν κάθισμα ὀρμήσαντες μετὰ σπαθαρίων, καὶ συλλαβόμενοι τὸν Ὑπάτιον μετὰ Πομπηίου τοῦ πατρικίου τοῦ αὐτοῦ ἐξαδέλφου εἰσήγαγον τῷ βασιλεῖ Ἰουστινιανῷ. οἵτινες εἰσενεχθέντες προσέπεσαν, λέγοντες, Δέσποτα, πολὺς ἡμῖν κόπος ἐγένετο, ὥστε συναγαγεῖν τοὺς ἐχθροὺς τοῦ κράτους ὑμῶν εἰς τὸ Ἴππικόν. καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς, Καλῶς ἐποιήσατε· ὁμως παρ' ὃ ἐπείθοντο ὑμῖν κελεύουσιν αὐτοῖς, διὰ τί τοῦτο οὐκ ἐποιήσατε πρὸ τοῦ πᾶσα ἢ πόλις καυθῆ; καὶ λέγει τοῖς εὐνούχοις καὶ σπαθαρίοις αὐτοῦ καὶ Εὐλαλίῳ τῷ βαρβάτῳ καὶ τοῖς κανδιδάτοις. Λάβετε αὐτοὺς καὶ ἀποκλείσατε. καὶ ἔλαβον αὐτοὺς κάτω εἰς τὸ παλάτιον, καὶ ἀπέκλεισαν τὸν Ὑπάτιον καὶ τὸν Πομπήιον μόνους. ἐσφάγησαν δὲ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ εἰς τὸ παλάτιον, ὡς λέγουσιν οἱ στοχασάμενοι, πολιτῶν καὶ ξένων ἀνδρῶν χιλιάδες λε'. καὶ οὐκέτι ἐφάνη δημότης πούποτε, ἀλλὰ γέγονεν ἡσυχία ἕως ἐσπέρας.

Πασχάλιον Χρονικόν, ed. L. Dindorf (CSHB, Bonn 1832), pp. 626-627